

O aktivnostima i rezultatima druge godine AdriaCos projekta (HRZZ UIP-2020-02-2419)

Ugarković, Marina; Korić, Martina

Source / Izvornik: **Annales Instituti Archaeologici, 2023, XIX, 143 - 148**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

<https://doi.org/10.33254/aia.19.1.10>

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:291:925651>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-19**

INSTITUT ZA
ARHEOLOGIJU

Repository / Repozitorij:

[RIARH - Repository of the Institute of archaeology](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Annales
Instituti
Archeologici

Godišnjak
Instituta za
arheologiju

XIX - 2023

UDK 902/904
ISSN: 1848 6363

Glavna i odgovorna urednica / Editor in chief
Katarina Botić

Tehnički urednici / Technical editors
Katarina Botić
Marko Dizdar

Uredništvo / Editorial board
Marko Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Hrvoje Kalafatić, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Ana Konestra, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Siniša Krznar, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Andreja Kudelić, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Bartul Šiljeg, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Asja Tonc, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Marina Ugarković, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Mario Gavranović, Austrian Archaeological Institute, Austrian Academy of Sciences, Vienna, Austria
Boštjan Laharnar, Narodni muzej Slovenije, Ljubljana, Slovenija
Alenka Tomaž, Fakulteta za humanistične studije, Univerza na Primorskem, Koper, Slovenija
Vesna Bikić, Arheološki institut, Beograd, Srbija
Perica Špehar, Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, Srbija
Miklós Takács, BTK Institute of Archaeology, Research Centre for the Humanities ELKH, Budapest, Hungary

Izdavački savjet / Editorial committee

Juraj Belaj, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Saša Kovačević, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Goranka Lipovac Vrkljan, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Daria Ložnjak Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Branka Migotti, Zagreb, Hrvatska
Ivana Ožanić Roguljić, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Ante Rendić-Miočević, Zagreb, Hrvatska
Tajana Sekelj Ivančan, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Tihomila Težak-Gregl, Zagreb, Hrvatska
Tatjana Tkalčec, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska
Željko Tomičić, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, Hrvatska
Ante Uglešić, Sveučilište u Zadru, Odjel za arheologiju, Zadar, Hrvatska
Snježana Vrdoljak, Institut za arheologiju, Zagreb, Hrvatska

Prijevod na engleski / English translation
Marko Maras i autori

Lektura / Language editor
Katarina Botić i autori (hrvatski jezik/Croatian)
Marko Maras (engleski jezik/English)

Nakladnik / Publisher
Institut za Arheologiju
Institute of Archaeology

Adresa uredništva / Editor's office address

Institut za arheologiju
/ Institute of Archaeology
Jurjevska ulica 15
HR-10000 Zagreb
tel 385 (0) 1 615 0250
fax 385 (0) 1 605 5806
e-mail: iarh@iarh.hr
web: http://www.iarh.hr

Dizajn / Design
Umjetnička organizacija OAZA

Korektura / Proofreaders
Katarina Botić

Računalni slog / Layout
Hrvoje Jambrek

Annales Instituti Archaeologici uključeni su u indekse: Clarivate Analytics services – Emerging Sources Citation Index, SciVerse Scopus – Elsevier, Amsterdam. / Annales Instituti Archaeologici are included in the indexes: Clarivate Analytics services – Emerging Sources Citation Index, SciVerse Scopus – Elsevier, Amsterdam.

Izrađeno uz financijsku potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. / Made with the financial support of the Ministry of Science and Education of the Republic of Croatia.

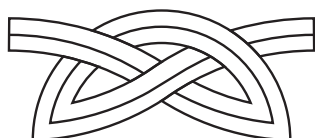
E-izdanja. Publikacija je dostupna u digitalnom obliku i otvorenom pristupu na <https://hrcak.srce.hr/en/aia> / E-edition. The publication is available in digital and open access form at <https://hrcak.srce.hr/en/aia>

Ovaj rad licenciran je pod Creative Commons Attribution By 4.0 međunarodnom licencom. / This work is licenced under a Creative Commons Attribution By 4.0 International Licence.

Annales
Instituti
Archeologici

Godišnjak
Instituta za
arheologiju

Prethodna priopćenja Preliminary reports

7–18

Andreja Kudelić
Filomena Sirovica

Lončarski tehnološki potpis: prilog poznavanju ranog brončanog doba kontinentalne Hrvatske
Pottery technosignature: a contribution to the knowledge in the Early Bronze Age of continental Croatia

19–38

Alenka Tomaž
Monika Zorko

Prehistoric settlement at Ribnica near Brežice (south-east Slovenia)
Prapovijesno naselje u Ribnici kod Brežica (jugoistočna Slovenija)

39–52

Marina Ugarković
Eduard Visković
Martina Korić
Pio Domines Peter
Antonela Barbir
Martina Čelhar

Prapovijesni lokaliteti otoka Hvara: nove spoznaje o gradinama Vela Glava i Liković
Prehistoric sites on the island of Hvar: new insights about Vela Glava and Liković hillforts

53–61

Asja Tonc
Slavica Filipović

Bilješka o amfori s natpisom iz Osijeka
A brief note on an amphora with inscription from Osijek

62–69

Mislav Fileš
Ivana Ožanić Roguljić
David Ruß
Wolfgang Neubauer
Gerhard Stüttler

Geofizička istraživanja na prostoru sela Kopačevo (Baranja)
Geophysical survey in the area of the village of Kopačevo (Baranja)

70–75

Martina Korić
Marina Ugarković

ΚΑΣΙ[...] na otoku hvaru? Novi nalaz grčkog utega s grafitom iz Fara
ΚΑΣΙ[...] on the island of Hvar? A new find of a Greek loom weight with a graffito from Pharos

76–91

Marina Ugarković
Pio Domines Peter

Bilješka o lokalitetu Gradina (Vinogradišće) na otoku Visu
A note on the site of Gradina (Vinogradišće) on the island of Vis

92–123

Marina Ugarković
Ana Konestra
Pio Domines Peter
Martina Korić
Kristina Turkalj
Sara Popović

Topografija i stratigrafija jugoistočnoga predgrađa antičkoga Fara: prvi podaci iz probnih arheoloških istraživanja
Topography and stratigraphy of the south-eastern suburb of ancient Pharos: First data from trial archaeological excavations

Pregledni rad Review paper

124–142

Mateja Hulina

Analize organskih ostataka iz keramike i prijedlog procedure uzorkovanja keramičkih ulomaka s hrvatskih nalazišta
Organic residue analysis of pottery and sampling procedure for Croatian sites proposal

Stručni rad Professional paper

143-148

Marina Ugarković
Martina Korić

O aktivnostima i rezultatima druge godine
AdriaCos projekta (HRZZ UIP-2020-02-2419)
On activities and results of the second year of the
AdriaCos project (CSF UIP-2020-02-2419)

Prikaz Review

149-151

Katarina Botić

Arheologija općine Klakar – izložba i katalog,
Muzej Brodskog Posavlja, 2023.
Archaeology of Klakar Municipality – exhibition and
the catalogue, Museum of Brod-posavina County,
2023

Karta nalazišta Map of sites

1. Kopačevo
2. Osijek
3. Općina Klakar
4. Kurilovec – Belinščica
5. Ribnica kod Brežica
6. Vis – Gradina
7. Hvar – Vela Glava
8. Hvar – Stari Grad (Far, *Pharos*)
9. Hvar – Liković

O aktivnostima i rezultatima druge godine AdriaCos projekta (HRZZ UIP-2020-02-2419)

On the activities and results of the second year of the AdriaCos project (CSF UIP-2020-02-2419)

Stručni rad >
Prapovijesna i antička
arheologija
Professional paper >
Prehistoric and Roman
archaeology

Marina Ugarković¹
Martina Korić¹

(1) Institut za arheologiju
Jurjevska ulica 15
HR-10000 Zagreb
mugarkovic@iarh.hr
ORCID: 0000-0002-1134-7531
mkoric@iarh.hr
ORCID: 0000-0003-4028-4282
Primljeno Received 19. 05. 2023.
Prihvaćeno Accepted 18. 09. 2023.
doi.org/10.33254/aia.19.1.10

Ključne riječi: HRZZ AdriaCos projekt, otok Hvar, Stari Grad/Far, Grci i lokalno stanovništvo, interdisciplinarna metodologija, terenske aktivnosti, materijalna kultura, kulturne transformacije

U razdoblju od veljače 2022. godine do siječnja 2023. godine provodila se druga godina uspostavnog istraživačkog projekta *Transformiranje jadranskog kozmosa: otočnost, povezanost i globalni identiteti predrimске Dalmacije* (AdriaCos) (HRZZ UIP-2020-02-2419). Ovaj petogodišnji projekt financiran je od strane Hrvatske zaklade za znanost a provodi se u Institutu za arheologiju u Zagrebu od veljače 2021. godine (voditeljica dr. sc. Marina Ugarković). U drugoj projektnoj godini nastavljeno je obavljanje različitih interdisciplinarnih terenskih, istraživačkih i diseminacijskih aktivnosti, koje su bile usmjerene na niz istraživačkih pitanja čija je os fokusirana na transformacijske procese otoka Hvara i srednjeg Jadrana tijekom 1. tisućljeća pr. Kr.

Key words: CSF AdriaCos project, island of Hvar, Stari Grad/Pharos, Greeks and locals, interdisciplinary methodology, fieldwork, material culture, cultural transformations

The implementation of the second year of the installation research project *Transforming the Adriatic Cosmos: insularity, connectivity and glocal identities of pre-Roman Dalmatia* (AdriaCos) (CSF UIP-2020-02-2419) took place from February 2022 to January 2023. This five-year project is financed by the Croatian Science Foundation, and has been carried out at the Institute of Archaeology in Zagreb since February 2021 (PI Dr. Marina Ugarković). In the second year of the project, different interdisciplinary fieldwork, research and dissemination activities were carried out, focusing on a number of scientific questions centered around the transformation processes of the island of Hvar and the central Adriatic in the 1st millennium BC.

Copyright © Autor(i)
The Author(s) 2023

Open Access This work is distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited. Open Access Ovaj rad dijeli se prema odredbama i uvjetima licence Creative Commons Attribution 4.0 International license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), koja dopušta neograničenu ponovnu upotrebu, dijeljenje i reprodukciju u bilo kojem mediju, pod uvjetom da je izvorno djelo ispravno citirano.

O projektu

U razdoblju od veljače 2022. godine do siječnja 2023. godine odvijala se druga godina uspostavnog istraživačkog projekta *Transformiranje jadranskog kozmosa: otočnost, povezanost i globalni identiteti pred-rimske Dalmacije* (AdriaCos) (HRZZ UIP-2020-02-2419). Ovaj petogodišnji projekt, financiran od Hrvatske zaklade za znanost, provodi se u Institutu za arheologiju u Zagrebu od veljače 2021. godine (voditeljica dr. sc. Marina Ugarković). Nastavno na aktivnosti koje su izvršene tijekom prve godine istraživanja u okviru AdriaCos projekta (Ugarković, Korić 2022), u drugoj su se projektnoj godini obavljale različite interdisciplinarnе terenske, istraživačke i diseminacijske aktivnosti, koje su bile usmjerene na niz istraživačkih pitanja čija je os fokusirana na transformacijske procese otoka Hvara i srednjeg Jadrana tijekom 1. tisućljeća pr. Kr.

Arheološka terenska istraživanja

U okviru druge godine AdriaCos projekta, nastavljeno je s intenzivnim arheološkim terenskim aktivnostima, koje su uključivale terenske preglede i iskopavanja.

Obavljen je kraći arheološki terenski pregled lokaliteta gradine Liković, smještene oko 1 km sjeverozapadno od Bogomolja na istočnom dijelu otoka Hvara, koji je kroz literaturu istican kao

potencijalno značajan lokalitet iz razdoblja mlađe prapovijesti i protopovijesti (Vujnović 1990; Gaffney, Stančić 1991). Tom prilikom dokumentirani su položaji kamene osipine i površinske koncentracije nalaza, ponajprije ulomaka grube keramike koji se uklapaju u standarde brončanog i željeznog doba, te dva ulomka glačanih kamenih izrađevina.

Arheološka iskopavanja povedena su na četiri lokaliteta smještena istočno i južno od Fara u Starome Gradu te na gradini Vela Glava poviše grada Hvara.

Najvažnija otkrića, koja su na svjetlo dana iznijela terenska istraživanja, vežu se uz nove spoznaje o pogrebnim običajima i gradskom perimetru grada Fara. Nastavljeno je iskopavanje na području južno od antičkog Fara (predio Peča) gdje je prethodne godine otkriven i istražen grob s nalazima željeznog mača (kopisa) i koplja, kako bi se odredilo je li riječ o slučajnom nalazu ili lokaciji nekropole. Pronalazak dva nova ukopa u škrapu stijene i velikim dijelom *in situ* sačuvane amfore Korint A tipa, govori u prilog da je ipak riječ o funerarnom karakteru tog prostora, odnosno vjerojatno otkriću nekropole (sl. 1). Uz to, ovogodišnja probna iskopavanja usmjerena su po prvi put i na prostor bliže poznatom segmentu istočnog bedema grada Fara (istočno od lokaliteta Remete vrt), gdje su na svjetlo dana izašli tragovi monumentalne suhozidne arhitekture koja se preliminarno može povezati uz najraniju fortifikacijsku fazu Fara iz 4. st. pr. Kr. (sl. 2). Kraća iskopavanja provedena su i poviše Dominikanskog samostana, tik ispod mjesnog groblja, no na toj lokaciji nisu utvrđeni arheološki ostaci.

Sl. 1 Istraživanje nekropole u južnom dijelu Staroga Grada (snimio: P. Domines Peter)

Fig. 1 Excavations of the necropolis at the southern part of Stari Grad (photo by: P. Domines Peter)

Sl. 2 Istraživanje fortifikacijske arhitekture u Starome Gradu (snimila: M. Ugarković)
Fig. 2 Excavation of the fortification architecture in Stari Grad (photo by: M. Ugarković)

Manja iskopavanja, u suradnji s tvrtkom Kantharos d.o.o., bila su usmjerena i gradinu Vela Glava poviše Hvara, prethodno poznatu iz literature (Visković 2019: 12). Do sada istraživanja nisu vršena pa samim time nedostaju pouzdani kronološki i kulturološki podaci. Unutar dvije manje sonde na jugoistočnom i istočnom rubu gradine, potvrđen je plići sloj u kojemu su otkriveni isključivo prapovijesni pokretni nalazi, pretežno ulomci keramičkih posuda, no prikupljeni su i ostaci životinjskih kostiju i kućnog lijepa.

Intedisciplinarna obrada materijala

Kroz drugu godinu projekta, stručna i znanstvena obrada pokretne građe ostala je snažan fokus istraživačkih aktivnosti. Uz rad na građi sustavno se provodila intenzivna konzervacija, restauracija, ali i rekonstrukcija keramičkog materijala (sl. 3). Uz nastavak rada na materijalu s prethodnih istraživanja Staroga Grada (istraživanja Muzeja Staroga Grada na lokalitetima Remete kuća i Remete vrt 2009 – 2013), dovršena je preliminarna analiza keramike sa zaštitnih arheoloških istraživanja koja su tijekom 2021. godine obavljena u Starome Gradu. Također, provedena je primarna obrada pokretnog arheološkog materijala prikupljenog prilikom zaštitnih arheoloških istraživanja koja su se odvijala tijekom 2022. godine (ukupno 10 sondi), ali i onih

sustavnog tipa koja su provedena u okviru AdriaCos projekta. Sveukupno je obrađeno 38212 ulomaka keramičkog materijala, pretežno keramičkih posuda.

Zaseban fokus stavljen je na analizu keramičkih predmeta vezanih uz izradu tekstila, odnosno utega za tkalački stan te pršljenova za vretena iz posljednjih stoljeća pr. Kr. koji su pronađeni u Starome Gradu. Izrađena je detaljna baza tih predmeta sa svim relevantnim podacima i mjerenjima.

U okviru keramičkih studija, nastavljen je rad na arheometrijskim analizama sirovinskog materijala (glina, fliš i crvenica) s otoka Hvara, i srednjodalmatinskog priobalja, zajedno s analizom uzoraka željeznodobne i grčke keramike iz Hvara i Starog Grada, a rezultati su dijelom objelodanjeni kroz izradu magistarske radnje (vidi niže).

Osim keramičkog materijala, analizirani su pojedini metalni predmeti, a posebno novac. Provedena je detaljna analiza osteološkog materijala iz grobova koji su otkriveni u okviru zaštitnih i sustavnih istraživanja u Starome Gradu, a sustavno se nastavlja analiza ljudskih i životinjskih ostataka te ostataka mekušaca.

Diseminacija

Posebna pozornost bila je usmjerena ka različitim aspektima diseminacije rezultata projektnih aktivnosti. U Starome Gradu na otoku

Sl. 3 Restauratorski radovi na amfori Korint A tipa (snimila: M. Ugarković)
Fig. 3 Restoration works on the Corinth A type amphora (photo by: M. Ugarković)

Hvaru, u organizaciji Instituta za arheologiju i Muzeja Staroga Grada, uspješno je održan znanstveni skup *Between Global and Local: Adriatic Connectivity from Protohistory to the Roman Period*. Skup je bio hibridnog tipa; dio predavanja održavao se uživo a ostatak *online*. Kroz sudjelovanje preko 25 autora iz šest zemalja i tri kontinenta (Europe, Australije i Južne Amerike) predstavljene su zanimljive i značajne nove teme vezane uz Jadran u posljednjem tisućljeću pr. Kr.

U okviru projekta, objavljena su dva znanstvena rada, izvorni znanstveni i prethodno priopćenje, (Schrunck et al. 2022; Ugarković et al. 2022) te jedno kratko priopćenje (Ugarković, Korić 2022), a još dva znanstvena rada predana su i prihvaćen za objavu.

Održano je šest priopćenja na trima međunarodnim i jednom domaćem kongresu, te je predstavljen i jedan poster. Uz to, rezultati aktivnosti druge projektne godine predstavljeni su u Institutu za arheologiju, predavanjem pod naslovom *O arheološkim istraživanjima u Staroga Grada na otoku Hvaru u 2022. godini*.

Temeljem rezultata arheometrijske analize keramičkog i sirovinskog materijala s otoka Hvara izrađena je i uspješno obranjena na Sveučilištu u Texasu (Texas Tech University) magistarska radnja Emily Doyle.

Jednako tako, projekt je i dalje aktivno zastupljen na društvenim mrežama, *Facebook*-u i *Instagram*-u, te na mrežnoj stranici projekta (<http://adriacos.iarh.hr/index.php/>), gdje je moguće pratiti novosti i projektna događanja.

Napomene i zahvale

Ovaj rad sufinancirala je Hrvatska zaklada za znanost projektom *Transformiranje jadranskog kozmosa: otočnost, povezanost i formiranje lokalnih identiteta predrimске Dalmacije* (AdriaCos) (HRZZ UIP-2020-02-2419), koji se provodi u Institutu za arheologiju u Zagrebu.

Osim voditeljice dr. sc. Marine Ugarković, članovi istraživačke projektne grupe tijekom druge godine trajanja projekta bili su iz Instituta za arheologiju: dr. sc. Ana Konestra, Martina Korić i Antonela Barbir, te ostalih institucija: dr. Lilian de Angelo Laky (São Paulo University, Brasil), dr. Charles Barnett (Macquarie University, Sydney, Australia), Marko Bibić (Sveučilište u Zadru, diplomski student), doc. dr. sc. Martina Čelhar (Sveučilište u Zadru, Odjel za arheologiju), Pio Domines Peter (Sveučilište u Zadru, diplomski student), Ivanka Kamenjarin (Muzej grada Kaštela), doc. dr. sc. Jelena Marohnić (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet, Odsjek za povijest), dr. sc. Sara Popović (Arheoprojekt) i Eduard Visković (Kantharos d.o.o., Sveučilište u Zadru, doktorski student). Vanjski suradnici bili su: dr. sc. Aldo Čavić, Andrea Devlahović, Emily Doyle, dr. sc. Branko Kirigin, dr. sc. Mario Novak, Lujana Paraman, prof. dr. Branimir Šegvić, mr. sc. Vinko Tarbušković i dr. Paolo Visonà. Iskopavanja u Starome Gradu obavljena su u suradnji s Muzejom Staroga Grada, a sudjelovali su i studenti Sveučilišta u Zadru i Zagrebu. Osteološku analizu proveli su dr. sc. Mario Novak i dr. sc. Mario Carić iz Instituta za antropologiju u Zagrebu, a analizu sisavaca i mekušaca provodi Antonela Barbir. Restauraciju keramičkih predmeta obavljala je Marita Marković. Arheometrijske analize provode se u suradnji s prof. dr. Branimirom Šegvićem i Texas Tech University u Sjedinjenim Američkim Državama. Zahvaljujemo najljepše svim suradnicima i institucijama na suradnji.

Internetski izvori

Internet sources

AdriaCos projekt – <http://adriacos.iarh.hr/index.php/>

AdriaCos Instagram – <https://www.instagram.com/adriacos/>

AdriaCos Facebook – <https://www.facebook.com/profile.php?id=100066620845678>

Literatura

Bibliography

Gaffney, V., Stančić, Z. 1991, *GIS approaches to regional analysis: A case study of the island of Hvar*, Znanstveni Institut Filozofska Fakulteta, University of Ljubljana, Ljubljana.

Schrunk, I., Begović, V., Ugarković, M., Konestra, A. 2022, Otočna arheologija i maritimna vila: Soline na Sv. Klementu od 2007. do danas, in: *Hvarski arhipelagi arheologija dalmatinskih otoka. Od dinamične prošlosti do kulturnog turizma*, Znanstveni skup, Hvar, 08.-11. listopada 2019, Visković E., Ugarković M., Tončinić D. (eds.), Izdanja Hrvatskog arheološkog društva 34, Hrvatsko arheološko društvo, Split, 183–208.

Ugarković, M., Konestra, A., Korić, M., Barbir, A., Visković, E. 2022, Arheološko istraživanje u Ulici Ivana Pavla II (tzv. parcela Lupi) u Starome Gradu na otoku Hvaru (2021.), *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. XVIII, 35–62.

Ugarković, M., Korić, M. 2022, O aktivnostima i rezultatima prve godine projekta *Transformiranje jadranskog kozmosa: otočnost, povezanost i globalni identiteti pred-rimske Dalmacije* (AdriaCos) (HRZZ UIP-2020-02-2419), *Annales Instituti Archaeologici*, Vol. XVIII, 212–218.

Visković, E. 2019, Prilozi poznavanju prapovijesti grada Hvara – arheološko istraživanje u kući Galić, *Prilozi povijesti otoka Hvara*, Vol. XIV, 9–34.

Vujnović, N. 1990, Prilozi arheološkoj karti otoka Hvara, *Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku*, Vol. 83, 47–64.

Summary

The second year of the installation research project *Transforming the Adriatic Cosmos: insularity, connectivity and glocal identities of pre-Roman Dalmatia* (AdriaCos) (HRZZ UIP-2020-02-2419) was implemented during the period from February 2022 until January 2023. This five-year project is financed by the Croatian Science Foundation, and is carried out at the Institute of Archaeology in Zagreb (PI Dr. Marina Ugarković). The research questions are focused on different aspects of cultural transformations of the island of Hvar and the central Adriatic, insularity, connectivity and formation of geographically specific and unique glocal identities during the last millennium BC, especially its second half, marked by establishment of Greek apoikies and their cultural entanglement with the locals. In the second year of the project, different interdisciplinary fieldwork, research and dissemination activities were carried out.

The field activities focused on both prehistoric settlements on the island of Hvar and different sites in the vicinity of Stari Grad. A short field survey was carried out at the prehistoric site of Liković (the eastern part of the island, 1 km north-west from Bogomolje), while a trial excavation was conducted at the Vela Glava hillfort above the town of Hvar. Both sites yielded archaeological material, mostly fragments of pottery, originating from later prehistoric periods. Most importantly, excavations were continued in the southern part of Stari Grad (locality Peča) and discovered an important cremation burial with an iron sword (*kopis*) and a spear from the 4th century BC. The discovery of two new burials in a karren of a rock (*škrapa*) and one partially preserved Corinth A type amphora *in situ* speaks in favor of the funerary character of that area and the probable discovery of a necropolis. Another important discovery is the remains of the monumental drywall architecture that can be associated with the earliest fortifications of Pharos, in the vicinity of the already known eastern part of the city walls (east of the locality of Remete Vrt).

In addition to field research, an important aspect of the project is the scientific processing of different aspects of material culture from former and new excavations of various sites on the island of Hvar (Vela Glava, numerous sites in Stari Grad), but also in the wider, central Dalmatian area (Vis, Trogir, Sikuli), including the osteological, archaeobotanical and archaeozoological analysis and archaeometry of ceramics and raw materials. Special focus is placed on the analysis of ceramic objects related to the production of textiles, mainly loom weights and spindle whorls from Stari Grad, dated to the last few centuries BC.

Special attention was directed towards the dissemination of the results of the project activities, both to the scientific community and to a wider audience in the forms of publication of scientific articles, conference presentations and posters, lectures, and social media. The scientific conference *Between Global and Local: Adriatic Connectivity from Protohistory to the Roman Period* was successfully held in Stari Grad on the island of Hvar, organized by the Institute of Archaeology and the Museum of Stari Grad. More than 25 authors from six countries and three continents (Europe, Australia, and South America) presented interesting and significant new topics related to the Adriatic in the last millennium BC. Moreover, the project is still actively represented on social media (Facebook and Instagram) and on the project website (<http://adriacos.hr>), where one can follow news and project events.

Acknowledgments

This paper was co-financed by the Croatian Science Foundation through the project *Transforming the Adriatic cosmos: insularity, connection and formation of glocal identities of pre-Roman Dalmatia* (AdriaCos) (CSF, UIP-2020-02-2419), which is carried out at the Institute of Archaeology in Zagreb.

Aside from the PI Dr. Marina Ugarković, the members of the project research group during the second year of the project included those from the Institute of Archaeology: Dr. Ana Konestra, Martina Korić, and Antonela Barbir, and those from other institutions: Dr. Lilian de Angelo Laky (São Paulo University, Brazil), Dr. Charles Barnett (Macquire University, Sydney, Australia), Marko Bibić (University of Zadar, graduate student), Dr. Martina Čelhar (University of Zadar, Department of Archaeology), Pio Domines Peter (University of Zadar, graduate student), Ivanka Kamenjarin (Museum of the City of Kaštela), Dr. Jelena Marohnić (University of Zagreb, Faculty of Philosophy, Department of History), Dr. Sara Popović (Archeoprojekt), and Eduard Visković (Kantharos d.o.o, University of Zadar, doctoral student). The external collaborators were: Dr. Aldo Čavić, Andrea Devlahović, Emily Doyle, Dr. Branko Kirigin, Dr. Mario Novak, Lujana Paraman, Dr. Branimir Šegvić, Vinko Tarbušković, and Dr. Paolo Visonà. The excavations in Stari Grad were carried out in collaboration with the Stari Grad Museum, with the participation of students from the University of Zadar and Zagreb. The osteological analysis was carried out by Dr. Mario Novak and Dr. Mario Carić from the Institute of Anthropology, and the analysis of mammals and molluscs was carried out by Antonela Barbir. The ceramic objects were restored by Marita Marković. The archaeometric analyses were carried out in collaboration with Dr. Branimir Šegvić and Texas Tech University (USA). We would like to thank all the collaborators and institutions for their cooperation.